

"מניעת טיפול רפואי מאסירים פלסטיניים", ענג בן-דרור, רופאים לזכויות אדם, 28.7.2025

הקדמה

שלום שוב למפגש השני לשבוע הזה של עיניים על עזה. המפגשים שלנו כאמור מטרתם היא לשמור את המיקוד שלנו וצומת הלב על מלחמת ההשמדה בעזה. אבל אנחנו גם מעוניינות לבחון את ההקשרים הרכבים יותר ואת המנגנונים העמוקים של דה-הומניזציה ושליטה שמאפשרים את הזוועה לה אנחנו עדות בעזה. והיום אנחנו נתמקד באספקט אחד כזה האורחת שלנו היא ענג בן דרור, רכזת פרויקטים במחלקת כלואים ברופאים לזכויות אדם, והיא תדבר איתנו על מניעת טיפול רפואי מאסירים פלסטיניים ככלי ענישה. אז תודה לך ענג שהצטרפת אלינו היום.

הרצאה

תודה שהזמנתם אותי. אז באמת אני חושבת שחשוב להתחיל בלהגיד שמניעת הטיפול הרפואי בבתי כלא זה לא איזשהו מחדל שקורה, אלא ממש מדיניות רשמית שהשר איתמר בן-גביר עוד ניסה לקדם עוד לפני השבעה באוקטובר דרך הצעות חוק שונות. אבל מה שקרה זה שבשבעה באוקטובר הוא מצא דלת פתוחה ליישם את המדיניות הזאת בלי שום פיקוח, בלי שום תשאול, ללא בתי המשפט, לא הכנסת, לא שב"ס ["שירות בתי הסוהר] ולא מערכת הבריאות הציבורית. אז מזה אומר בפועל "מניעת טיפול רפואי"? זה אומר שבמשך חודשים רבים מתחילת המלחמה, כל הטיפול מחוץ לשב"ס הופסק. זאת אומרת: הפניה להדמיות, ויציאה להדמיות, לרופאים מומחים לניתוחים, לטיפולים מצילי חיים כמו כימותרפיה לחולי סרטן, הכל הופסק. בנוסף לזה גם עצרו את הטיפול התרופתי לחולים כרוניים בשב"ס. גישה למרפאות בתוך בתי הכלא כמעט ולא קיימת כבר קרוב לכמעט שנתיים. והמשמעות היא שמישהו שפצוע או עם מחלה כרונית, אין [עליו] מעקב, אין טיפול של רופאים מומחים. שב"ס מפנה כיום רק וגם זה לקח זמן רק במקרים קריטיים ולא בכולם ובהרבה מקרים באיחור רב. התוצאה היא שעשרות פלסטינים מתו בבתי כלא כתוצאה מההנחה רפואית, בזמן שטיפול רפואי הולם היה משאיר אותם בחיים.

למעשה היום אנשים שמבקשים לראות רופא בבתי הכלא כמעט שלא פוגשים רופא, אלא אם כן יש התערבות חיצונית כמו [מהצד של] רופאים לזכויות אדם. מעבר לזה חשוב לציין שמניעת טיפול רפואי היא חלק מהמדיניות הרשמית שכוללת תנאים מזעזעים שבשב"ס מיישם בבתי הכלא כחלק מהמדיניות של השר: צפיפות מטורפת, חוסר בהיגיינה ומוצרי היגיינה והרעבה. זה מוביל לכך שכל פלסטיני בבתי הכלא חשוף למחלות זיהומיות ומדבקות כמו מחלות עור. המגפה של סקביאס [Scabies], גרדת, משתוללת כבר יותר משנה בבתי כלא. אלפים נדבקו בה, והרבה פיתחו מחלות נוספות ודלקות בעור, מלבד זה שהם סובלים מגירוד נוראי במשך יותר משנה בלי לקבל טיפול שיפסיק את הסבל הזה. למרות פניות חוזרות ונשנות בכל מיני דרכים, גם באמצעות עתירות, הגרדת ממשיכה להתפשט, ושב"ס נמנע מלספק טיפול רפואי כדי למגר את המחלה ואת ההתפשטות ההמונית. בפועל זה הפך להיות כלי עינוי. זאת אומרת שבעצם רופאי שב"ס הם חלק מהמדיניות הרשמית נגד אסירים פלסטינים, מדיניות של עינויים וענישה, והם עושים זאת באמצעות טיפול רפואי.

דוגמה נוספת שראינו לאופן שבו זה משפיע על התנאים, בנוסף למניעת טיפול רפואי, זה בדוגמה של מחלה מדבקת. מחלת מעיים התפשטה באחד מבתי הכלא שכתוצאה ממנה עשרות פלסטינים, כולל קטינים סבלו במשך שבועות משלשולים, כאבי בטן והקאות ממושכות בלי שקיבלו טיפול. חלק מהם הגיעו תוך חודש למשקל של 40 קילו תוך שהם מאבדים עשרות קילוגרמים כתוצאה מהרעבה וגם כתוצאה מהמחלה במערכת העיכול שלא טופלה. כתוצאה מהמחלה הזאת נער בן 17 אולי שמעתם, ווליד אחמד, מת בכלא מגידו. הוא היה חולה באותה מחלה. הוא הגיע למצב של תת-זונה חמור ביותר אחרי שבמשך חודשים הוא התלונן על תחושת רעב, שלשולים ויובש, אבל ללא מענה, עד שהוא מת. וחשוב להגיד ששיטת העינוי הזאת של מניעת טיפול רפואי, זה לא רק אמירה, יש לה ממש השלכות חמורות בשטח, של חולים שנגרם להם נזק בלתי הפיך. יש לנו מקרים של מטופלים שסובלים מכל מני נזקים בלתי הפיכים, עד שיתוק שהתחיל מגרדת ומחשיפה למחלות נוספות. ובנוסף לזה באמת עשרות, עשרות של עצירים ועצורים פלסטינים מתו כתוצאה מהיעדר טיפול.